

Ideea noastră a fost aceea de a construi România, ca și restul lumii, dacă ar fi fost cu puțință, de la geniu în sus. Medio-crii care au pus România, ca și restul lumii, pe o linie mijlocie și chiar mai jos, ne duc astfel, în mod fatal, către și mai jos. Noi am fi atins niște culmi. Căderea a fost din *filocalie* în *misocalie*.

Ziarul *El Mundo*, care apare de o săptămână și încearcă să ofere cititorilor mai multă informație internațională decât celelalte cotidiene, publică o serie despre Europa Centrală, deci și câteva reportaje despre România, luate după un ziar englez. Foarte oarecare. Cele două fotografii din Bucureștii de azi sunt, în schimb, înspăimântătoare. Palatul partidului, de paisprezece etaje, are ceva învechit în fațada lui parcă scoasă din alt timp, un timp trecut nu în ani de realitate, ci în măsuri inventate, ucronice. Parcă stă să cadă în ruină. Este imaginea fidelă a lucrurilor: e oglinda partidului comunist și a lui Ceaușescu, o ruină colectivă și una individuală, completându-se reciproc în decrepitudine. Această perioadă, întocmai măști fanariote, și poate că și mai mult, va întârzia decenii, poate că un secol, înainte de a dispărea de pe chipul Țării.

* * *

Sfârșit de octombrie, senin și cald. La primărie era multă lume, în piață multe mașini. Am mers să votăm, fără nicio convingere, nu în apărarea unui program sau a vreunui partid, ci împotriva. Penibil.

Am măturat frunzele din grădina din spatele casei, foșnitoare, pline de culori. Ieri îmi era milă să le adun în grămada de dincolo de gard, unde Antonio mâine le va da foc. Fumul îmi va pătrunde prin fereastra închisă, cu mirosul lui de toamnă râmniceană.

Citesc în *Curentul românesc*³⁴⁶ poezii de Victor Frunză, surprinzător de frumoase pentru cineva care se manifestase până acum numai ca un bun gazetar. Românul e născut poet. Poate de asta nu iese în stradă, așa cum fac germanii la Leipzig, cehii la

³⁴⁶ Revistă lunară și bilunară din exil, apărută la München începând cu ianuarie 1978.

Praga. E totuși un risc acest stat în casă, asistând la manifestările celorlalți, de departe. Mă întreb cum, de pe această atitudine de așteptare sofianică se va putea începe o răscoală, sau cel puțin un act de protest. Dacă poeții vor ieși în stradă, atunci, într-o zi, mâine sau poimâine, furtuna va fi răscolitoare, cruntă și definitivă. Dacă nu, atunci poate că nimic nu va mai fi de făcut.

Zile de reculegere și de lectură, de meditație pe marginea propriilor mele cărți, cele nescrise încă. E ca o excursie pe marginea unei prăpăstii. Undeva, la capăt, mă așteaptă o poartă deschisă, o nouă intrare.

* * *

Toamna înseamnă liniște. Nu suflă vântul, e soare din plin, pe un cer de sticlă, albastru ireal. Cei cinci platani uriași din grădina au frunzișul pe jumătate galben, pe jumătate verde, compact, și numai când, arar, trece un capăt de briză prin ei, câte o frunză se desprinde și, în liniștea neverosimilă, cade sunând printre crengi, adastă pe undeva, apoi, învinsă de gravitație, alunecă prin aerul rezistent și aterizează cu zgomot pe pământul galben sau pe gazon. Departe, la capătul șirului de case, privind către munte, se vede o parte din Collado Mediano, o pată de acoperișuri pe verdele cenușiu al masivului de la Guadarrama. Se formează din când în când paranteze de liniște, parcă satul, oamenii, animalele și copacii s-ar fi hotărât să nu se miște, ca fastul toamnei să fie și mai maiestuos.

Aseară, înainte de conferința de la Zayas, am găsit titlul cărții: *Reconquista del descubrimiento*, recucerirea descoperirii, titlu cu dublu sens pentru orice cititor spaniol. *Recucerirea* are aici o semnificație istorică precisă: este epoca recuceririi peninsulei, ocupate de arabi timp de șapte secole, aproape cât Transilvania de unguri; este epopeea națională, din care face parte povestea lui Cid Campeador și care se termină la Granada, în 1492. *Descoperirea* este descoperirea Americii. Evenimentul a fost transformat de cretinismul iluminist într-un masacru de indieni. Deci conceptul de „descoperire” va trebui limpezit de murdăria ideologică de care a fost acoperit în ultima sută de ani

și, mai înainte, de propaganda subtilă antispaniolă, condusă de Paris și de Londra împotriva Spaniei catolice. Recucerirea se va face reconsiderând istoria de la sursele ei și până azi. Spania a integrat lumea nouă în cea veche și, cu toate abuzurile și defec-tele cuceririi Americilor, a dat oamenilor și lucrurilor un aspect de civilizație, mai degrabă decât de cultură.

Măine, 1 noiembrie, e Ziua Morților, când cimitirele din Spania se umplu de flori și de lume în negru, care se agită în jurul mormintelor, le îngrijește, le aranjează, cade în genunchi și se roagă pentru cei ce nu mai sunt cu noi. E un spectacol sacru, tipic spaniol. E o atitudine heideggeriană, s-ar putea spune, pentru că tristețea e înlocuită de certitudinea că nimic nu se termină prin moarte și că viața e, de fapt, „viață pen-tru moarte”. În revista *Krisis* pe care mi-a trimis-o Alain de Benoist, în numărul 1, sunt mai multe articole foarte intere-sante și binevenite despre cartea lui Farías împotriva lui Hei-degger³⁴⁷, care nu a fost național-socialist decât câteva luni din viața lui, însă faptul că după aceea n-a făcut niciun fel de *mea culpa*, nu a acceptat să se dezvinovățească – fiecare e liber să aleagă ce vrea în viață, să rămână sau să se despartă, când vrea, de o eroare sau de o certitudine – îi atrage încă fulgerele piticilor și ale marilor făcători de glorie din umbra sinistră a secolului

* * *

Noiembrie

Am început să redactez, pe 31 octombrie, *Reconquista del Descubrimiento*³⁴⁸. Azi, 2 noiembrie, am terminat prefața.

Scrisoare de la Gabriela Matte, de la Ediciones Universi-tarias, din Santiago. Îmi va trimite în curând contractul pentru

³⁴⁷ E vorba de cartea lui Víctor Farías, filozof și universitar chilian, *Heidegger și nazismul*, apărută în 1987.

³⁴⁸ *Recucerirea Descoperirii* (volumul avea să apară în 1992).

*Viaje a los centros*³⁴⁹ și așteaptă *La séptima carta*³⁵⁰, tot pentru un contract. Azi la prânz mi-au telefonat de la televiziune, ca să iau parte la un program despre Heidegger. Nu știu încă dacă voi accepta. Apoi, după-masă, mi-a telefonat cineva din Málaga. Vor crea o revistă de literatură și ar fi vrut un articol sau o altă colaborare. Am enorm de mult de lucru. Voi decide săptămâna viitoare.

Către seară a venit să-mi ia un interviu un gazetar de la săptămânalul *El Faro*³⁵¹, care acoperă toată această zonă. Nimic interesant. Un tânăr care știa că românii sunt latini, însă mă întreba dacă suntem și creștini. Și e licențiat al unei facultăți de științe ale informării. De jos îmi ajunge pe scară un parfum de prăjitură, care-mi aduce aminte de mama, și în special de zilele care precedau Crăciunul. Eram în vacanță, în casa de pe Costache Negri, stăteam înfundat în vreun fotoliu și citeam, probabil, un roman de Jules Verne sau de Blasco Ibáñez, și-mi ajungea din fund, de la bucătărie, același parfum, probabil de altă nuanță. Totul părea preparat pentru eternitate. Mama era o bucătăreasă extraordinară. Știa să prepare un porc întreg, când eram la țară pregătea iepurii mai bine ca oricine, de la pateu până la mușchiul fierbinte, sau mâncarea rece cu sos și cu felii de lămâie ascunse după un picior sau un rest de mușchiuleț. Pateul cu aspic era, cu deosebire, ce-mi plăcea mai mult. La Paris mi-am dat seama că francezii nu știu să gătească iepurele, animal dificil, îmi închipui, și greu de gătit. Nici chiar la restaurantele cele mai bune n-am mâncat iepure ca acasă. De obicei, pretutindeni, carnea își păstrează un miros de animal, destul de dezgustător. Ca orice vânat, iepurele cere o pregătire specială, care să elimine din carnea lui ceea ce preferințele noastre de supercivilizați nu mai tolerează. Cel puțin mie nu-mi place gustul de vacă la carnea de vacă, gustul de pește la pește, sau de porc la porc. Prefer, deci, transformările culinare

³⁴⁹ E vorba de reeditarea volumului *Călătorie la centrele pământului*.

³⁵⁰ Traducerea spaniolă a romanului *Scrisoarea a șapte*.

³⁵¹ *Farul* (sp.).

cele mai subtile, carnea tocată, sub formă de sarmale, chiftele sau „hamburger”, însă nu cel din magazinele americane la modă (în La Nucía, aproape de Polop, unde aveam o casă pe vremuri, nu departe de Benidorm, era o măcelărie care prepara hamburgeri din carne de vițel și de pui; erau un deliciu), sau budincile de pește, ori, atunci, peștele abia pescuit care miroase încă a mare vie, a iod și a scoici. Sunt încă la regim, după intoxicația de la Santiago și după dificultățile hepatice de astă vară, așa încât îmi trec prin minte fel de fel de felurite feluri, cum spuneam când eram mici, la Râmnicu Sărat.

* * *

Vânt. Frig. Vine iarna brusc, așa cum vine și primăvara. M-am restabilit în domeniile mele, după luni de călătorii, conferințe, inutile deplasări în spații străine. De fapt, nu pot să stau mult timp locului. Într-o scrisoare, Heidegger îi reproșează lui Jünger deplasările infinite pe toate meridianele. Filozoful nu se mișcă din casa lui din Pădurea Neagră. Diferența o marchează, pe de o parte, necesitatea gânditorului de a nu schimba locul, acoperind cu gândul orice alt fel de clintire; în timp ce romancierul e obligat de propria lui perspectivă epică, înscrisă în gene, să schimbe peisajul, geografic și uman. Totdeauna am visat să mă stabilesc undeva, într-o pădure, pe malul unui lac, și să nu mai plec de acolo. Însă m-am lăsat întotdeauna tentat de aventura cunoașterii care, pentru mine, era și o schimbare în spațiu, o nevoie absolută de a lua contact cu alte dimensiuni interioare, sau de a revedea locuri care, întotdeauna, mi se părea că nu puteau supraviețui decât dacă le atingeam cu ochii măcar o dată pe an: Roma, Paris, Elveția, Provența... De aici nevoia absolută de a călători, ca și cum, fără mine, acele așezări s-ar fi stins, mai devreme sau mai târziu.

* * *

Bucuria cea mare era să mă întorc la București și să dau acolo de ei toți. Am în față trei fotografii. Una, trimisă de Niculae Gregorian mai de mult, fotocopie după un ziar, în care apar, în primul rând, așezați pe scaune, probabil în redacția de